

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

İSTANBUL'U KORUMAK VE YAŞATMAK ÇALIŞTAYI RAPORU

Haziran 2021

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
İMAR VE ŞEHİRCİLİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
ŞEHİR PLANLAMA ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

 Bimtaş

 İPA
İstanbul
Planlama
Ajansı

 **Vizyon
2050
Ofisi**

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ	2
1 GİRİŞ.....	3
2 I. OTURUM: İSTANBUL’U KORUMAK: İKLİM KRİZİ, EKOLOJİ, KIRSAL ALANLAR, KÜLTÜREL MİRAS	8
İklim Krizi ve Koruma	8
Yenilenebilir Enerji ve Enerji Politikaları	11
Kırsal Alanlar ve Ekoloji	12
Kültürel Miras ve Koruma	14
3 II. OTURUM: İSTANBUL’U YAŞATMAK: TOPLUMSAL VE EKONOMİK BOYUTLARIYLA KORUMAYI YENİDEN DÜŞÜNMEK	18
4 EKLER.....	23

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1: Çalışmaya katılan paydaş profili 5
- Şekil 2: Çalıştay katılımcılarının "İstanbul'un korunması gereken değerleri, unsurları, özgünlükleri nelerdir?" sorusuna verdikleri yanıtlar ve yanıtların sıklığı..... 6
- Şekil 3: Çalıştay katılımcılarının "İstanbul'un korunması gereken değerlerine yönelik en önemli tehditler nelerdir?" sorusuna verdikleri açık uçlu yanıtlar..... 7

1 GİRİŞ

İstanbul Vizyon 2050 Çalışması, İstanbul'un günümüz koşullarına uygun, dinamik ve çok paydaşlı planlama süreçleri ve bütüncül bir bakış açısıyla, eşitlikçi ve adil, demokratik ve katılımcı, dayanıklı, güvenli ve sağlıklı, refah yaratan ve güvenceli, korumacı ve şeffaf bir şekilde yönetilen kent olmasını hedeflemektedir. Günümüzde giderek artan ekonomik belirsizlikler, iklim krizinin etkileri, jeopolitik çatışmalar ve değişen nüfus dinamikleri gibi olgular, çağımız kentlerinin planlanmasında dinamik ve bütüncül yaklaşımlara olan ihtiyaçları ve çözüm önlemlerinin gereksinimini artırmaktadır. Bu doğrultuda İstanbul Vizyon 2050 çalışmaları, bütüncül bir bakış açısıyla ve disiplinler arası bir planlama süreci ile söz konusu ihtiyaçlara cevap vermektedir. Beş ana aşamadan oluşan İstanbul Vizyon 2050 Çalışması, demokratik ve ortak akılla yürütülen katılım süreçleri ile ana ilkeler doğrultusunda 2050 yılına yönelik, vizyon, hedef ve stratejilerin ortaya konmasını amaçlamaktadır.

"Kentsel Durum Çalıştayları" ile söz konusu beş aşamanın 2.si olan "Kentsel Durum Analizi" aşamasında, demokratik katılımcı yöntemler ile mevcut durum, sorun alanları ve potansiyellerin geniş paydaş yelpazesi ile belirlenmesi sağlanacaktır. Bu aşamada Vizyon 2050 çalışma konularının sentezlenerek ele alındığı bir dizi çalıştay İstanbul'un temel sorunlarını geniş bir perspektifte ele alarak değerlendirmeyi ve Vizyon 2050 stratejilerinin geliştirilmesine yönelik bilginin sağlanmasını hedeflemektedir.

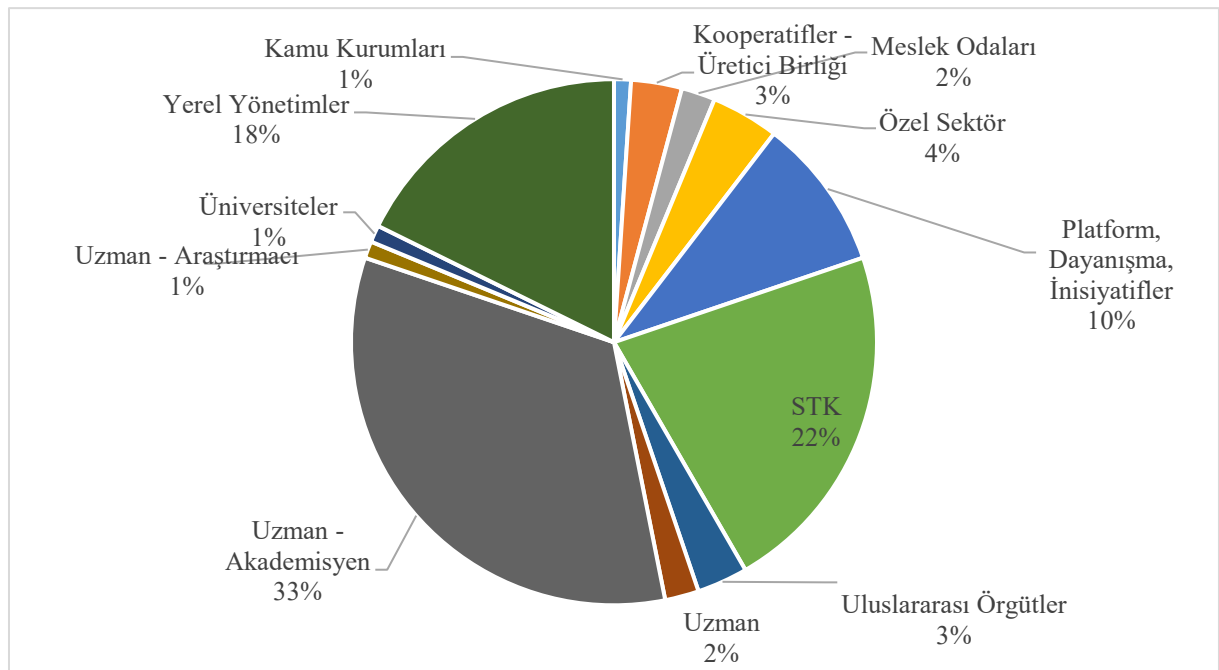
Çalıştayların tamamı zoom üzerinden düzenlenmiştir. Genel bir oturumla başlayan programlar, çalıştay konularına göre değişiklik gösteren şekillerde alt odalarda paralel yürütülen tartışmalar olarak devam etmiştir. Her alt odada bir moderatör kolaylaştırıcı olarak destek verirken, bir raportör tartışmaları yazılı olarak kayıt altına almıştır. Çalıştayların Zoom üzerinden gerçekleştirilebilmesi için gereken teknik destek ve süreç kontrolü İstanbul Büyükşehir Belediyesi- Bimtaş Kooperasyon ve İletişim Şefliği desteğiyle sağlanmıştır.

İstanbul Vizyon 2050 Çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen Kentsel Durum Çalıştayları İstanbul Kentsel Durum Analizinin demokratik katılımcı yöntemler ve geniş katılımı ile belirlenmesi amacıyla düzenlenmiştir. Elde edilen birincil ve ikincil verilere ve ulaşılan mekânsallaştırılmış analizlere ek olarak, mevcut durumun nicelik ötesinde daha niteliksel boyutlarının tartışılması ve ortaya konulması hedeflenmiştir.

İlgili temalardaki farklı uzmanlıklara ve niteliklere sahip paydaşların birbirleriyle temas etmeleri, tartışmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Bu çalıştaylardan ikincisi olan "*İstanbul'u Korumak ve Yaşatmak: İklim, Ekoloji, Kırsal Alanlar, Kültürel Miras Çalıştayı*" 1 Haziran Salı günü saat 9.00-13.30 saatleri arasında çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

Çalıştay öncesinde paydaşlara davet e-postası gönderilmiş ve katılımlarını teyit etmek üzere telefon aramaları gerçekleştirilmiştir. Çalıştaya 94 paydaş katılmıştır. Çalıştay katılımcılarının %33'ü uzman akademisyen, %22'si çeşitli sivil toplum kuruluşlarında çalışan gönüllü ve uzmanlar, %18'i yerel yönetimlerde görev alan temsilciler, %10'u çeşitli platform ve dayanışma inisiyatifleri olurken geri kalanlar ise özel sektör temsilcileri, uluslararası örgütler ve yerel kooperatif ve üretici birliklerinden gelenler ile meslek odalarından gelenlerden oluşmuştur.

Çalıştay, İstanbul Büyükşehir Belediyesi genel sekreter yardımcısı Mahir Polat'ın açılış konuşmasıyla başlamıştır. Ardından Vizyon 2050 Ofisi Koordinatörü Burcu Özüpak Güleç, Vizyon 2050 projesi kapsamında mevcut durum çalıştaylarına dair bilgi vererek işleyişe dair kısa bir giriş yapmıştır. Sonrasında Vizyon 2050 araştırmacılarından Emre Kovankaya kısaca İstanbul Planlama Ajansı ve Vizyon 2050 ofisinin faaliyetlerinden bahsetmiş ve çalıştay programını sunmuştur.

Şekil 1: Çalıştaya katılan paydaş profili

Çalıştay, üç oturumdan oluşmuştur. İlk oturumda paydaşlar kendi uzmanlık alanlarındaki önceden belirlenmiş sekiz odaya dağılmışlardır. Birinci ve ikinci odaların konusu "iklim ve su krizi", üçüncü odanın konusu "enerji", beşinci ve altıncı odaların konusu "kırsal alanlar ve ekoloji", dördüncü, yedinci ve sekizinci odaların konusu ise "kültürel miras" olmuştur. Katılımcılar ilk oturumda kendi uzmanlık alanlarında çalışan farklı paydaşlarla görüşmelerinin ardından, ikinci oturumda farklı konularda uzman paydaşların birlikte yer aldığı sekiz karma odaya dağılmışlardır. Bu oturumda paydaşlar, koruma ve yaşatma temaları bağlamında sürece kendi konuları üzerinden katkı sağlayıp diğer alanlarla etkileşime geçme imkânı bulmuştur. Oturumda her odada katılımcılar arasından bir sözcü seçilmiştir.

Değerlendirme oturumu olan üçüncü oturumda ise, bütün odalar ana odada birleşmiş ve sekiz odanın sözcüleri odalarında gerçekleşen tartışmaları tüm paydaşlara aktarmışlardır. Bu aktarımlar sonrasında değerlendirmelere katkıda bulunmak isteyen paydaşların görüşleri alınmıştır. Ardından toplantı çıktılarının nasıl kullanılacağı belirtilerek Vizyon 2050 kapsamında sonraki adımların açıklanması ile çalıştay tamamlanmıştır.

Çalıştay başlangıcında, tartışmaları başlatması ve etkileşimin sağlanması amacıyla katılımcılara iki soru sorulmuş, katılımcıların çevrimiçi araçlarla verdikleri cevaplar sözcük bulutu halinde paylaşılmıştır. İlk olarak çalıştay işleyişiyle paralel olarak "İstanbul'un korunması gereken değerleri, unsurları, özgünlükleri nelerdir?", ikinci olarak ise "İstanbul'un korunması gereken değerlerine yönelik en önemli tehditler nelerdir?" soruları sorulmuştur. Birinci soruya verilen cevaplarda boğaz, ormanlar, kültürel miras, kültürel çeşitlilik ve su havzaları gibi anahtar kelimeler öne çıkmıştır. İkinci soru ise açık uçlu olarak cevaplanmış ve ekranda akış olarak katılımcılarla paylaşılmıştır.

Kanal İstanbul	kanal istanbul	mega projeler
nüfus, ..	Yasal mevzuat/uygulama çelişkileri	rant sal yaklaşımlar
Kültürel çeşitliliğinin kaybedilmesi	parçacıl planlama anlayışı	nüfus
Kentsel Büyüme ve İklim Değişikliği	istanbullular	Çirkin yapılaşma
Mega Projeler	mega projeler	Çarpık kentleşme
kontROLSÜZ büyüme	İstanbul Kanalı	Mahalle kültürü
Gelişim Baskısı	Kültürsüzlük	siyaset- sermaye ilişkisinin baskısı
nüfus	mega projeler	KANAL İSTANBUL VE KÖTÜ BINALAŞMA
kanal İstanbul	korumayı gözetmeyen projeler	artan nüfus, dikey ve düzensiz yapılaşma, kişilerin kentlilik bilincine ve ahlakına sahip olmayışı,
mega projeler	KANAL İSTANBUL!!!	yapılaşma baskısı
İmarî ve İmarsız yapılaşmalar	sosyal hoşgörünün kaybı	merkezi hükümetin, uluslararası sermayenin üst ölçek mekansal plan kararları
İmar mevzuatında yapılan sık değişiklikler	rant ekonomisi	Kanal İstanbul
sitemsiz yapılaşma ve getirdikleri	mega projeler, politik hırslar, kurumsal ve yasal köhneme, öncelikler, toplumsal duyarsızlık, toplumsal kırılmalık	kanal istanbul,
yaşayanların bir kısmının duyarsızlığı, merkezi yönetimin İstanbul'u rant kapısı olarak görmesi	Mega projeler, Kentleşme, iklim değişikliği,	kurumlar arası yetki karmaşası
Plansız gelişme, rant baskısı, kanal İstanbul	Bütün varlıkların ranta yönelik şekilde sermayenin hizmetine sunulması, İnşaat sektörünü ayakta tutmaya yönelik politikalar.	Nüfus artışı, vizyonsuz ve parçalı yönetimler, büyüme obsesyonu
Haliçport	Nüfus artışı, yoğun yapılaşma, mega projeler	Deprem, Ekolojik dengenin yok olma tehlikesi, Yeni yapılaşma, Demokratik, katılımcı yönetim biçiminin ortadan kalkması, Rant.
tepeden inme planlama yaklaşımları, katılımcı olmayan yöntemler, uzmanların dikkate alınmaması, koruma konusunda uluslararası bilimsel kabulün geçerli olmaması	Doğal afet, kanal İstanbul, kültürel çeşitliliğin ifadesinin engellenmesi, kamu alanlarının azalması,	Kanal İstanbul gibi tepeden inme kararlarla oluşturulan mega projeler, rant odaklı neoliberal kentsel politikalar; parçacıl kentsel dönüşüm
çarpık ve plansız kentleşme, kıyı dolguları, sulak alanların kaybı	nüfus yoğunluğu plansız ve denetimsiz yapılaşma kültürel mirası dikkate almayan üst ölçekli plan kararları	Mega projeler, Kıyı çizgisi değişimi, Katılım unsurunun göz ardı edilmesi
Kanal İstanbul	1. Aşırı nüfus artışı; 2. Yasal düzenlemeler; 3. Doğaya yaklaşımda etik sorun	

Şekil 3: Çalıştay katılımcılarının "İstanbul'un korunması gereken değerlerine yönelik en önemli tehditler nelerdir?" sorusuna verdikleri açık uçlu yanıtlar

2 I. OTURUM: İSTANBUL'U KORUMAK: İKLİM KRİZİ, EKOLOJİ, KIRSAL ALANLAR, KÜLTÜREL MİRAS

09.30-11.00 arasında gerçekleşen ilk oturumun başlığı "İstanbul'u Korumak: İklim Krizi, Ekoloji, Kırsal Alanlar, Kültürel Miras" olmuştur. Bu oturumda paydaşlara kendi konularında iki temel soru sorulmuştur. Sorular temelde aynı olmakla birlikte, konulara göre özelleştirilmiştir.

İklim Krizi ve Koruma

İklim krizi konusunun tartışıldığı birinci ve ikinci odalarda öncelikle "İstanbul'da koruma bakış açısıyla, iklim krizi ile mücadelede yapılan etki azaltım ve uyum faaliyetlerinin hayata geçirilmesinin önündeki engeller, temel sorun alanları ve ihtiyaçlar" ve ikinci olarak ise "İstanbul'daki su yönetim çalışmalarının iklim krizi ile birlikte ele alındığında yetersiz kalınan alanlar" ve paydaşların İstanbul'daki su yeterliliği ve su yönetimi konusundaki görüşleri tartışılmıştır.

Katılımcılar öncelikle "İklim krizi ile mücadele kimin sorumluluğundadır?" sorusuna yönelik olarak bu hususta herkesin (kurumlar, yerel ve merkezi yönetimler, vatandaş, STK'lar) bu mücadelenin parçası olması gerektiği, süreci beraber üstlenmeleri ve sahiplenmeleri gerekliliği konusunda fikir birliğine varmışlardır. Vatandaşların işbirliğinin bu konuda oldukça önemli bir role sahip olduğu; karşılıklı bilinçlendirme, vatandaşların kurumlar üzerinde baskı oluşturması unsurlarının önemine vurgu yapılmıştır. Kurumlar arası iletişimsizlik, koordinasyon eksikliği, bütünlükçü bakış açısının yoksunluğu, sorunlara noktasal ve kısa erimli çözümlerin üretilmesi ve mevzuat kaynaklı sorunlar vurgulanmıştır. Ortak tartışma odaklarından bir diğeri ise orman ve yeşil alan tahribatı olmuş, Kuzey Ormanlarında yaşanan tahribata sıkça vurgu yapılmıştır.

Katılımcılar, İstanbul'daki potansiyellerin (tarım, biyolojik, endemik türler gibi değerlerin) envanterinin oluşturulması, bu potansiyelleri değerlendirme ve koruma konusunda çalışmaların yapılması gerektiği konusunda hem fikir olmuşlardır. İstanbul özelinde sularımızın korunması sorununda; talebin azaltılması gerektiği konusunda da fikir birliğine varmışlardır. Bu hususta iki grupta da nüfus bir tehdit olarak ele alınmıştır. Kanal İstanbul projesi gündeme getirilmiş; proje kapsamında yaratılacak

tehditlerden biri olan artan nüfus problemine sıkça vurgu yapılmıştır. Kanal İstanbul ve artan nüfus konusu ele alındığında; İstanbul'da mevcuttaki konut stokunun yeterli hatta fazla olduğuna ve yeni konut stokuna ihtiyaç olmadığına dikkat çekilmiştir. Katılımcılar nüfus konusunu yapılan iklim etki azaltım ve uyum faaliyetlerinin hayata geçirilmesinin önündeki en önemli engel olarak tanımlamışlardır. İmar planları ile nüfusun 20 milyon kişi olacağına kabul edilmiş olmasının İstanbul için büyük bir tehdit oluşturduğuna, söz konusu nüfus artışına bağlı olarak yapılaşmanın ve ranta bağlı kentleşmenin hızla artacağına dikkat çekilmiştir. İnsanın en büyük kirletici faktör olduğu, İstanbul'da nüfus artarsa doğal kaynakların kullanımı ve kirlenmesinin de artacağı dile getirilmiştir. Nüfusun kirleticiliğinin en son örneği olarak müsilaj sorununa vurgu yapılmıştır. İstanbul'un sadece kendisini değil, Marmara Bölgesini kirleten bir konumda olduğu, Trakya'nın ve Düzce dahil Anadolu'nun suyunu emen, kendi imarı için çevresindeki şehirlerin varlıklarını tüketen bir yapıya dönüştüğü vurgulanmıştır. İstanbul'da atık yönetimi ile ilgili alınması gereken kararlara ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir.

İklim krizinin ekonomik ve sosyal maliyetlerini de ele alan katılımcılar sanayi sektörünün kullandığı enerji miktarının fazlalığı ve bu durumun yarattığı zarara da vurgu yapmıştır. Gıdanın İstanbul'da önemli bir kalemi oluşturduğu, kent bostanlarında atıkların kullanılarak kompost sistemi kurulabileceği ifade edilmiştir. Atık yönetimi konusunda mahalli örgütlenmelerin artması gerektiği, çöp vergisi indirimi gibi teşviklere ya da çöpün ayrıştırılması için yapılabilecekler hakkında çeşitli politikalara ihtiyaç olduğu dile getirilmiştir. Binalarda enerji verimliliği, atık yönetimi gibi konularda yerel yönetimlerin yetkilerine dikkat çekilmiştir. Etki azaltım çalışmaları için belediyenin İBB'ye ait binalarda yeşil bina ve enerji konularında benzeri kararları alabildiği, yetkisi olmayan binalarda bu kararları alamadığı söylenmiştir. Kent konseyinin çok yetkin bir iklim krizi çalışma grubu olduğu, ancak ürettiği çözüm odaklı raporların aciliyet sebebiyle projelere yansıtılmadığı ve uygulanmadığı ifade edilmiştir. İBB'nin imzalanan Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında sıfır karbon salımı olması için neler yapılmalı senaryosu üzerine çalıştığı belirtilmiştir. Ulaşım, enerji ve atık sektörünün ciddi karbon salımı yapan sektörler olduğu ve belediyenin bu sektörlerle odaklandığı ifade edilmiştir.

İBB'nin su yönetimi konusunda çalışmasının önemli olduğu vurgulanarak İSKİ'de enerjinin verimli kullanılması ile ilgili çalışmaların olduğu ve İBB'nin İSKİ'nin yaptığı çalışmalarla ilgili bu konuda çalışan STK'ları bilgilendirmesi gerektiği dile getirilmiştir. Su yönetimi konusunda temel sorunun yağış rejiminin ve yeraltı sularının ne olduğu, kirleticilerin neler olduğu ve hangi oranda kirlettiği bilgilerinin eksikliği üzerinde durulmuştur. Kentin sağlıklı içme-kullanma ve sulama suyu envanterini bilmemiz gerektiği vurgulanmıştır. Su havzalarının yapılaşmadan ve sanayiden korunmasının önemine vurgu yapılmıştır.

İklim krizi ile su konusundaki mücadelede öncelikle halkı bilinçlendirmenin ve suya olan talebin bilgi ile azaltılması gerekliliği; farkındalık için eşgüdümü sağlayacak ve diğer birimleri yatay kesecek bir yapılanmaya ihtiyaç olduğu, iklim krizi ve su yönetiminde toplum baskısı ile yerel yönetime görevlerinin hatırlatılmasının daha olumlu sonuçlar doğuracağı belirtilmiştir. Kurumsal ve endüstriyel önlemler ile su talebinin azaltılmasının, bireysel önlemlere göre daha etkili olacağı belirtilmiştir.

Sürdürülebilir çözümler açısından yağmur suyunu toplayıp denize boşaltmak üzere bir sistemin olmaması gerektiğinden, yağmur sularının yeraltı suyunu beslemesi için yeşil alanların bol olduğu, doğa temelli bir yapılanmaya gidilmesinin zorunluluğundan, uygun yerlerde yağmur suyunun tatlı su kaynaklarına deşarjından bahsedilmiştir.

Havzalar arası su taşımanın, suyun alındığı bölgedeki yerel halkın yaşamsal faaliyetlerini olumsuz etkilediği, ekolojik ve sosyal maliyeti ile halkı bilgilendirmek gerektiği, bu bölgelerin ihtiyaçları ile giderek büyüyecek bir krizin oluşacağı vurgulanmıştır.

İstanbul'daki baraj kapasitelerinin, yeterli yağış olduğu dönemlerde kendi kendine yeten bir kapasitede olduğundan, fakat azalan yağışa bağlı olarak çevre havzalardan su temin edilmesinin gerekliliğinden, Avrupa Yakasındaki su kaynaklarının nüfusuna göre yetersiz olması nedeni ile Melen'den su taşınmasının zorunluluğundan bahsedilmiştir. Su transferi ve atıksu arıtılmasında kullanılan elektrik yüküne vurgu yapılmıştır. Sazlıdere Barajı'nın yok olması ile yerine yapılacak barajların kapasitelerinin, barajı besleyen su kaynaklarının çıkış noktalarından itibaren incelenmesi gerektiği, teknik olarak yeni barajlardan beklenen kapasitelerin mümkün olamayacağı belirtilmiştir.

Su kayıp kaçak oranlarının azaltılması konusuna değinilmiş, su kaçak oranlarında İSKİ'nin hedefinin %15-18 olduğu ifade edilerek gri suyun yeniden kullanılması üzerine durulmuş, büyük alanlarda bütünleşik sistemlerin yapılmasının daha sağlıklı olacağı belirtilmiştir. Park bahçeler ve tarımsal sulama için geri kazanılan atık suyun kullanılması konusunda ilerleme kaydedilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Kentsel dönüşüm ve gelişme alanları ile kamu binalarında gri su sistemi gibi doğru su yönetimlerinin önemine değinilmiş, İstanbul'un çevre illerdeki tarımsal ve sanayi alanlarındaki kirlilik yüklerinin azaltılması ile çevresel boyutta iyileşebileceği belirtilmiştir.

Yenilenebilir Enerji ve Enerji Politikaları

Yenilenebilir enerji ve enerji politikaları konusunun tartışıldığı odalarda öncelikle "Yerelde yenilenebilir enerjinin kullanımı ve yaygınlaştırılmasının önündeki engeller nelerdir?" sorusu tartışılmıştır.

Öncelikle enerji verimliliğinin düşünülmesi gerektiği, enerji verimliliğinin birincil yenilenebilir enerji kaynağı olarak tanımlanabileceği ifade edilmiştir. Enerjinin etkin kullanımının sağlanmasıyla ilk olarak problemin küçültülmesi, sonrasında ise yenilenebilir enerjinin değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Aydınlatma ve ısı yalıtımında enerji verimliliğini sağlayacak bir takım politika ve uygulamaların hayata geçirilmesinin önemli olduğu ifade edilmiştir.

Yenilenebilir enerji kullanımının; iklim adaletinin sağlanması, iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması, hava kalitesinin iyileştirilmesi ve sağlıklı bir gelecek yaratmak açısından oldukça önemli olduğu konusunda fikir birliğine varılmıştır. Toplumun yenilenebilir enerji konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığı, bu konuda öncelikle bilinçlendirmenin sağlanması gerektiği dile getirilmiştir. Bu konuda halkın yaşadığı en büyük sorunlardan biri olarak bürokratik işlemlerin fazlalığı belirtilmiş, bu işlemlerin azaltılması gerektiğinin altı çizilmiştir.

Avrupa Yeşil Mutabakatının yol gösterici olduğu, salgın hastalıkları ve iklim değişikliğini önlemek için bütün dünyanın bir dönüşüme girmek zorunda olduğu vurgulanmıştır. Kentsel dönüşüm ve diğer uygulamalarda binaların Avrupa Yeşil Mutabakatının gerektirdiği standartlara göre, mevcut en yeni teknolojiler kullanılarak

inşa edilmesi gerektiği konusunda hemfikir olunmuştur. Avrupa Birliği'nin Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında tüm mevzuatını değiştirdiğini, Türkiye'de yerel koşullara ve ekonomik şartlara göre bu standartların imar mevzuatına nasıl dâhil edilebileceğiyle ilgili çalışmaların yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Belediyelerin ve halkın yenilenebilir enerji yatırımlarını masraf olarak gördüğünü, bu yatırımların ne tür fayda sağladığının ve ne kadar sürede geri döndüğünün analiz edilmesi, fizibilite çalışmalarının yapılması ve sağlanacak ekonomik faydaların kişilere anlatılması gerektiğinin önemine değinilmiştir. Teknik kişiler tarafından yapılan belirli çalışmaların uygulayıcı olan belediyelerce mevzuata dönüştürülmesiyle, halkın bu karmaşık görünen teknolojiyi anlamasını beklemeden yönlendirici olunabileceği ifade edilmiştir. Mevzuatın düzenlenmesi ile bu konuların çözülebileceği, yerel yönetimlerde kurulacak teknik danışmanlık ofisleri ile teknik sorunlar bağlamında insanların desteklenebileceği belirtilmiştir.

Mevcut yapılarda da enerji verimliliğinin mümkün olduğu, kültürel miras değeri olan binalarda enerji verimliliği çalışmaları yapılabildiği ve örneklerinin olduğuna değinilmiştir. Kentsel planlamada enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji planlamasının sadece bina ölçeğinde yapılmaması gerektiği, eski kent dokularının yenilenmesinde ya da yeni yerleşim alanlarının inşasında ada ölçeğinde planlama yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Kırsal Alanlar ve Ekoloji

İstanbul'un kırsal alanlarının tartışıldığı odalarda öncelikle "kırsal alanların, tarım arazileri, orman, çayır ve mera alanlarının korunması önündeki engeller" tartışılmış, ardından "İstanbul kırsalının kapsamı ve görünürlüğü önündeki engeller" istişare edilmiştir.

Katılımcılar kırsal alanların, tarım arazilerinin, ormanların korunmasının önündeki en önemli engelin bu alanlardaki kentsel büyüme ve yapılaşma baskısı ve mega projeler olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle son yıllarda siyasi erkin de bu inşaat öncelikli büyüme sürecinde taraf olması ve hukukun üstünlüğünün kaybedilmesiyle bu projelerin hız kazandığını, bunların yargı yoluyla engellenmesinin artık çok zor olduğunu ifade etmişlerdir. 2009 tarihli Çevre Düzeni Planı'nı geçersiz kılan merkezi

yönetim politikaları ve inşaat sektörü lehine çıkartılan özel yönetmeliklerle rant getirici müdahalelerin önünün açıldığı dile getirilmiştir. Pandeminin kırsaldaki imar baskısını arttırdığı, tatil amaçlı, kısa süreli kullanılan yapıların arttığı ifade edilmiştir. Bu gelişmeler neticesinde tarım alanları ve sulak alanlar üzerinde büyük bir baskı olduğu belirtilmiş, Kanal İstanbul projesinin, su kaynaklarını yok edecek büyük bir tehdit olduğu daha önce de olduğu gibi vurgulanmıştır. Hızlı nüfus artışı ve İstanbul'un aldığı göçün de kırsal alanlar üzerinde baskı oluşturduğu katılımcılar tarafından dile getirilmiştir.

Kırsalda yaşayan halkın tarımdan çok fazla bir gelir elde edememesi ve tarlalarını yüksek fiyata satabilmeleri nedeniyle bu yolu tercih ettikleri hem kırsalda üretim yapan, hem de bu konu üzerine çalışan akademisyenler tarafından dile getirilmiştir. Gençlerin tarım ve hayvancılıkla uğraşmak istemedikleri belirtilmiş, bu konuda özendirilmeye ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir.

Bu alanların korunmasının önündeki diğer bir engel olarak Türkiye'de katılımcılık anlayışının eksik olması gösterilmiştir. Mevzuatın katılımı desteklemediği belirtilerek katılımın hiyerarşik yapılar yerine aşağıdan yukarıya entegre süreçler ve yeni kurumsal yapılar ile yeniden kurgulanması gerektiği önerilmiştir. Kent sakinlerinin yönetimde de söz sahibi olmaları gerektiğinin altı çizilmiştir. Aynı şekilde bu alanların yönetiminde çok başlılık bulunduğu, yönetim ve denetim mekanizmalarının eksik olduğu belirtilmiştir. İstanbul'un bir hizmet ve sanayi metropolü olarak bilindiği ve halkın İstanbul kırsalıyla ilgili bir farkındalığının olmadığı belirtilmiştir. İBB'nin yeni yönetim döneminde tarım ve hayvancılık konusunda verilen desteklerle farkındalığın arttığı ifade edilmiştir.

Akademik alanda çalışan paydaşlar arazi kullanımındaki değişimler üzerine yaptıkları çalışmalarda 30-35 yıl öncesinden beri İstanbul'un kırsal alanlarındaki arazi kullanımında büyük değişimlerin olduğunu, tarım alanları, orman alanları ve makilik alanda büyük kayıpların olduğunu tespit etmişlerdir. Büyükşehir yasasından sonra köylerin kırsal mahallelere dönüşmesi ile birlikte arazi değerlerinin arttığını, rant getirisinden dolayı bu mahallelerdeki kırsal yapının radikal değişimlere uğradığı ve tarımsal üreticilerin üretim yapmak yerine arazinin imar hakkından yararlanmayı daha cazip bulduklarını belirtmişlerdir. Bunun dışında, tarımsal üreticinin tarımdan az gelir elde ettiği, ürünlerini pazara ulaştırmada zorluklar yaşadığı belirtilmiş ve yerel

yönetimlerin pazarlama alan ve mekanizmalarını oluşturmasının öneminden bahsedilmiştir. Kırsal kooperatifler ve doğal pazar alanlarını geliştirmenin önemi vurgulanmıştır.

İstanbul'da kırsalın kapsamı ve görünürlüğü konusunda öncelikli olarak yapılması gerekenin İstanbul kırsal alanlarının sınırları ve boyutunun tespit edilerek, başta mesire alanları olmak üzere bir doğal ve yeşil alanlar envanterinin çıkarılması gerektiği vurgulanmıştır. Kırsal alanların görünür olması için kamuoyunda İstanbul'un bir kırsalı olduğunu vurgulamanın önemi ifade edilmiş ve kırsal alanların önemsiz olduğu yönündeki önyargının yerel yönetimler eliyle kırılması gerektiği belirtilmiştir. Bu konuda, kırsalın görünürliğini artırmak için, kent merkezinde tarımsal faaliyetlerin geliştirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Aynı zamanda, kırsalın kentte görünür olması için kır-kent etkileşiminin artırılması ve kırsalın kent içine girmesi gerekliliği vurgulanmıştır. İstanbul'a özgü bitki türlerinin kent içine kazandırılmasının kırsalın görünürliğini artıracakı düşünülmektedir.

Kültürel Miras ve Koruma

İstanbul'un kültürel mirasının tartışıldığı odalarda öncelikle "kültürel mirasın koruma ilkelerine uygun olarak korunmamasının temel nedenleri" tartışılmış ve ardından "İstanbul'un kültürel mirasının topluma sunumu ve kent hayatındaki yeri" değerlendirilmiştir.

Katılımcıların çoğunluğunun görüş bildirdiği konu mevzuat olmuştur. Mevzuatın yarattığı kısıtlılıkların kültürel mirasın korunmasında zaman zaman sorunlara neden olduğu ifade edilmiştir. Mevzuatın bu haliyle kültürel mirası korumaya yönelik çalışmalarda alana özgü ve yenilikçi denebilecek önerilerin hayata geçirilmesine imkân tanımadığını, dil ve yaklaşımının ise bütünsellikten uzak olup kültürel mirası tanımlamaya getirdiği kısıtlarla da toplumdaki uzaklaştırdığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri mevzuatta yaşandığı belirtilen sorunlara katılmakla birlikte bugünlerde siyasi sebeplerle mevzuatta değişikliklerin yapılmasının talep edilmesini doğru bulmadığını, yönergelerin ve genelgelerin takibinin daha önemli olduğunu ifade etmiştir. Kültür Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarının kararlarının STK'larca dikkatle takip edilmesi gerektiğinin de altını çizmiştir. Bir başka katılımcı ise, kültürel mirasın

ideolojik amaçların aracına dnstrlmesinin, koruma önünde önemli bir engel olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcılar, inşai faaliyetlerde, büyük projelerde ve rant odaklı kentsel planlamalarda İstanbul'un çok katmanlılığının göz ardı edilmesinin önemli bir eksiklik olduğunu vurgulamışlardır. Kente ilişkin alt yapı ve üst yapı çalışmalarında bütünsel bir yaklaşımla hareket edilmemesinin bir sonucu olarak çeper ve merkezde gerçekleşen çalışmaların birbirleri için olumsuz sonuçlar ortaya koydukları ifade edilmiştir. Kurumlar arasında iletişimin zayıf olması, katılımcı süreçlerin ngrlmemesinin de mirasın korunması konusunda sorun olarak belirtilmiştir. Kültürel mirasın korunmasında engel teşkil eden sorunlara arkeolojik alanlarda envanterin iyi bir şekilde tutulmuyor olması, definecilik çalışmalarının arkeolojik alanlarda yarattığı tahribata da vurgu yapılmıştır.

Katılımcılar kültürel mirasın topluma hatırlatılması ve korunması için toplumda farkındalığın gelişmesi gerektiğini ve bunun eğitimle mümkün olacağını belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğu toplumun kültürel mirasla ilişki kurmasının önündeki engellerin de ortadan kaldırılması gerektiğine vurgu yapmışlardır. eperde yaşamını sürdüren nüfusun merkezle zayıf olan ilişkisinin kültürel mirasla ilişki kurmasına engel olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar, kültürel mirasın sunumunda canlılığa vurgu yapılabileceği, toplumda kültürel mirasın statik olduğuna dair algıyı değiştirmek gerektiği kültürel mirasın yapıcı, dnstrc tarafını sanat yoluyla gösterilebileceğine dair görüşlerini bildirmişlerdir. Son olarak katılımcılar, yapıların gerçek kimliklerinin sunulmasına zen gösterilmesinin gerekliliğini vurgulayarak, kültürel miras onarımlarının düzenli bir şekilde yapılıp takibinin de gerçekleştirilmesine ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir.

Kültürel mirasın korunamamasının nedenleri arasında, yerel yönetimlerin yetkilerinin karar almanın ötesinde çoğunlukla uygulamayla sınırlı olması, kültürel mirasın toplum tarafından iselleştirilmeksizin sadece turistik bir nesne olarak görülmesi, koruma faaliyetlerinde kamusal fayda fikrinin göz ardı edilmesi ve bunun sonucunda da tüm koruma süreçlerinin şeffaflıktan uzak yürütülüyor olması ve kamusal iş birliklerinin ve yetkinliklerin zayıf olması ne çıkmıştır. Özellikle büyük ölçekli kamu projelerinde şeffaflığın olmadığı, tekil sivil mimarlık rnbinde ise sistemin iyi niyetli çabaları etkisiz kılacak şekilde işlediği vurgulanmıştır. Ayrıca neden koruyamıyoruz sorusuna cevap

aranırken, sorunların birbirinden farklı hiyerarşik seviyede ve etkide olduklarının da göz önünde bulundurulması gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Oturumun ikinci kısmında ise kültürel mirasın topluma sunumu ve kent hayatındaki yeri tartışmaya açılmıştır. Kültürel mirasın topluma sunulacak bir nesne olarak değil de, birlikte yaşanılacak bir değer olarak ele alınması vurgulanmıştır. Sunma ve farkındalık yaratma ifadelerinin yerine "toplumla buluşturma" ifadesinin önemine dikkat çekilmiştir. Bu anlamda kültürel varlıkların topluma çoğunlukla bir çatışma alanı olarak yansıtıldığı bunun da içselleştirilmesinin ve korumanın önünde bir engel olduğu belirtilmiştir. Ayrıca kültürel mirasın restorasyon sonrasında da toplumla buluşturulmasının sorunlu bir alan olduğu, restore edilen alanların topluma tekrar nasıl kazandırılacağı üzerine düşünülmesi gerektiğine dikkat çekilmiştir. Örgütlenme yapısına dikkat çekilerek koruma faaliyetlerinde yukarıdan aşağıya olan örgütlenmenin yerine aşağıdan yukarıya doğru gerçekleşecek örgütlenmenin önemi vurgulanmış ve bunun neticesinde koruma faaliyetlerinin de daha etkin olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca toplumsal olarak yıkıp yeniyi inşa etmeye daha yatkın olduğumuz, bu nedenle de korumanın sürekliliğine vurgu yapılması gerektiğine değinilmiştir. Ayrıca kamu yararına ve katılımcı süreçlere, katılımın gündelik yaşamın her alanında ve düzeyinde gerçekleştiğine vurgu yapılmıştır.

Katılımcılar öncelikle korumaya ilişkin yasaların birbiriyle çelişmesi, kurumlar arasındaki iletişim ve organizasyondaki problemleri; özellikle doğal ve kültürel alanların iki farklı bakanlığın yetki alanında kalmasından kaynaklı yetki çatışmalarının yaşandığının üzerinde durmuştur. Çakışan ve çelişen yasal süreçlere, kanun maddelerine ve kapsayıcılıklarına değinilmiş, yanlış uygulamalar örnek verilmiştir. Koruma mevzuatında kültürel peyzaj tanımının olmamasına vurgu yapılmıştır. Doğal ve kültürel mirasa bütüncül yaklaşımın yanı sıra, somut olmayan kültürel mirasın varlığından bahsedilmiş ve özellikle İstanbul Boğazının barındırdığı kıyı, köy, kuru ve koyların varlığının getirdiği kültürel öğelere dikkat çekilerek doğal ve kültürel değerlere bütüncül yaklaşılması gerektiğinin altı çizilmiştir. Somut mirasın yanında somut olmayan kültürel mirasın (Örneğin Mehtabiye kültürü, denizde eğlenme kültürü vb.) geleceğe taşınmasının öneminden bahsedilmiştir. Somut ve soyut kültürel miras unsurlarının tanımlanması, mahalle, kent konseyleri, okullarda anlatılması gerektiğine değinilmiştir. Kültürel mirasa en büyük zararı verecek olaylardan afetler için risk faktörlerinin belirlenmesine, buna karşı hazırlıklı olmak gerektiğine değinilmiş,

konunun kültür politikaları kapsamında tanımlanması gerektiğinin önemine vurgu yapılmıştır. Kentsel dönüşüm alanlarında yıkıp yeniden yapmanın yanı sıra onarım ve güçlendirme faaliyetlerinin önemine vurgu yapılmıştır. Uygulamayla yasaların uyumadığına, afet yasası yoluyla modern mimarlık eserlerinin tamamen ortadan kaldırılmasına karşı yerel yönetimlerin duyarlı olması gerektiğine işaret edilmiş ve dünya miras alanlarının iyi yönetilmemesine değinilmiştir. Korumanın tam anlamıyla sağlanması yolunda diğer bir önemli yol olarak koruma bilincinin oluşturulmasında eğitimin öneminden bahsedilmiş, koruma bilincinin toplumda yeteri kadar yerleşmemiş olmasına, bunun sağlanması için kent konseyi, mahalle meclisleri gibi katılımcı mekanizmalar kullanılabileceğine değinilmiştir. Yerel yönetimlerin koruma bilincinin yaygınlaşması ve kapasite geliştirilmesinde katkılarının önemli bir yeri olduğu sıklıkla dile getirilmiştir. Buna ek olarak toplum açısından eğitimin yanı sıra yaşanan yere yönelik aidiyet hissine ve kimliklendirmenin önemine değinilmiştir. Yapılacak uygulamalarla bu hislerin güçlenebileceği özellikle İstanbul gibi çok katmanlı tarihe sahip bir şehirde belirli bir dönemi öne çıkarmak yerine tarihsel geçmişe bir bütün olarak bakılması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Kültürel mirasın topluma sunumu konusunda İstanbul'un sahip olduğu çok katmanlı tarihinin göz önünde bulundurularak her katmanı eşit bir şekilde sergilemenin gerekliliği üzerinde durulmuştur.

3 II. OTURUM: İSTANBUL'U YAŞATMAK: TOPLUMSAL VE EKONOMİK BOYUTLARIYLA KORUMAYI YENİDEN DÜŞÜNMEK

11.15-12.30 arasında gerçekleşen ikinci oturumun başlığı "İstanbul'u Yaşatmak: Toplumsal ve Ekonomik Boyutlarıyla Korumayı Yeniden Düşünmek" olmuştur. Bu oturumda katılımcılar farklı konularda uzman paydaşlarla bir araya geldikleri odalara dağılmışlardır. İkinci oturumda sekiz odada bir araya gelen paydaşlar sırasıyla "İstanbul'u korumanın ekonomik ve toplumsal boyutları" ile "İstanbul'u korumak ve yaşatmak için alınması gereken önlemler ve atılması gereken adımları" tartışmışlardır. Bunun ardından gelen değerlendirme oturumunda ise odalarda yapılan tartışmalar grup sözcüleri tarafından tüm çalıştay katılımcılarına özetlenmiş ve diğer katılımcıların görüş ve değerlendirmeleri alınmıştır. Buna göre katılımcılar tarafından yapılan tartışma ve değerlendirmeler aşağıdadır:

- *Nüfus ve göç planlaması:* İstanbul'un korunması ve yaşatılması söz konusu olduğunda ele alınması gereken en önemli meselelerden birinin nüfus yoğunluğu olduğu belirtilmiş, İstanbul'un Türkiye'nin ekonomik büyümesindeki temel aktör olarak görülmesi sonucu oluşan nüfus ve göç hareketlerinin İstanbul üzerinde oluşturduğu baskının önemine değinilmiştir. İstanbul dışında ulusal ve bölgesel çapta başka cazibe alanları yaratılarak ülke genelindeki bölgesel eşitsizliklerin azaltılması ve tersine göç politikalarının üzerinde durulmasının İstanbul'daki yükü azaltacağı gündeme getirilmiştir.
- *Bölgesel ilişkiler:* Katılımcılar İstanbul'un artık kendi sınırlarını ve hinterlandını aştığını; iç ve dış patlamalar yaşadığının farkında olunması gerektiğini vurgulamışlardır. Bölgeler arası dengesizlik sorununa dikkat çekilerek metropol kentler dışında kent nüfusunu tutabilecek iş ve yaşam alanlarının sağlanamaması, yatırım çekememesi (yalnızca ekonomik büyüme anlamında değil) konuları da ele alınmıştır. İstanbul'un bir bölge olarak doğrudan etkilendiği ekolojik-ekonomik sınırların olduğu ve koruma yaklaşımlarında İstanbul'un komşularıyla ilişkileri dahilinde düşünülmesi gerektiğini vurgulamıştır.
- *Envanter çalışması:* Katılımcılar İstanbul'u korumak ve yaşatmak için alınması gereken önlemleri konuşabilmek için, elimizdeki potansiyellerin

(geçmişten günümüze; toprak altı ve üstünde, İstanbul bütününde, doğal ve kültürel, somut ve somut olmayan tüm değerlerin) envanterinin çıkarılması gerekliliği konusunda hem fikir olmuşlardır. Eyleme geçebilmek için veriye duyulan ihtiyaca vurgu yapılmış, veriye ulaşmak isteyen akademisyenlerle STK'ların konu hakkında yerel yönetimlerle işbirliği yapmalarının anlamlı olacağını belirtmişlerdir. İklim krizi ve COVID-19 Salgını örnekleri üzerinden, yapıcı olanın öncelikli olarak mevcudiyeti korumakla olacağına dair görüş belirtmişlerdir. Bu aşamada doğal ve kültürel hayata dair tüm verilerin bir arada değerlendirilebileceği bir veri tabanı oluşturulmasının gerekliliği paylaşılmıştır. Doğal hayat, yaban hayatı, miras alanları, kıyı alanları gibi birçok alandan gelen güncel verilerdeki çakışmaların görünür olmaması sebebiyle her konuda, konunun kendine has riskleri üzerinden değerlendirmeler yapıldığına dikkat çekilmiştir. Ortak bir risk değerlendirmesi için bir veri tabanı olması gerektiği üstünde durulmuş, İstanbul için üst ölçekli bir risk haritası çıkartılmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bunun belediye tarafından yapılabileceği önerisi getirilmiştir. Bunun üzerine farklı konuların kendine özgü problemler içermesinden ötürü öncelikli olarak kendine has sorunları olan kategorilerin belirlenmesi, farklı alt kategorilerin güvenilir envanterlerinin olması, sorunlarının doğru şekilde belgelendirilmiş olması gerektiği, sonrasında çözüm önerilerinin alınması gerektiği vurgulanarak özelden genele gidilerek çözümlerin birbirlerine entegre edilmesinin faydalı olacağı ifade edilmiştir.

- *Katılım mekanizmaları ve interdisipliner çalışma:* Toplumun katılımının sağlanması, interdisipliner çalışma, birlikte düşünme-tasarlama-yapmanın önemine vurgu yapılarak özellikle gençleri sürece katabilecek mekanizmaların kurulması gerekliliğinin üzerinde durulmuştur. Korumanın etkin bir şekilde sağlanabilmesi için öncelikle halkın aidiyet duygusunun geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Aynı zamanda korumada önceliklendirmenin ve sınırlamanın önemine değinilmiştir. Risk yönetimi için erken uyarı sistemlerinin kurulmasına, beraberinde sonradan izleme sistemleriyle halkın katılımının da sağlanarak izlemenin devamlılığı ve önemi konusunda fikir birliğine varılmıştır. Katılımın önemi vurgulanarak

halkın hafızasını ve kenti kullanım biçimini dikkate alan katılımcı uygulamaların öneminden, günümüzün hafıza mekânlarının da korunması gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

- *Korumanın ekonomik boyutu:* Yerel yönetimler açısından ise korumaya yönelik ekonomik kaynak bulmanın zorluğu dile getirilmiştir. Sponsorluk kurma, yurtdışı bağlantıları sağlama, kredi kuruluşlarıyla anlaşma, üniversitelerle proje geliştirme konusunda işbirliği yapma, AB projeleri gibi büyük ölçekli proje başvuruları yapmak gibi yöntemlere başvurulabileceği belirtilmiştir. İstanbul'daki tescilli kültür varlıklarının %66,5'ini sivil mimarlık örnekleri oluşturduğundan, yetki alanı çakışmaları ve yapı sahiplerinin koruma onarım çalışmaları için ekonomik kaynak ayıramamasından kaynaklı güçlükler yaşandığından hareketle sivil mimarlık örneklerinin korunabilmesi için ekonomik modeller geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.
- *Strateji ve eylemlere yönelik paylaşımlar:* Nicelikselden ziyade niteliksel yaklaşımların önemine yapılan vurgu ile hizmet, yaratıcı sektörler, yenilenebilir enerji kavramları üzerinde çalışmanın önemi vurgulanmıştır. İstanbul'da esas amacı sosyo-ekonomik refahı arttırmaya yönelik olan projelerin rant oluşturduğu ve bu rantın eşit dağılımının önemi görüşülmüş, rantın belediye mekanizmalarının öncü olduğu bir yönetim sistemi aracılığıyla kamuya kazandırılmasının gerekli ve mümkün olduğu dile getirmiştir. Toplu taşımaya ağırlık verilmesi, çevre dostu ulaşım araçlarının kullanılması, enerji politikalarının havza bileşenlerini de dikkate alan üst ölçek politikaların geliştirilmesi, evsel ve endüstriyel atık yönetimi, endüstriyel denetim, koruma ve miras konusuna değinilmiştir. Parçacıl yaklaşımlardan uzaklaşarak, tüm ekosistem, tarım-sanayi ilişkisi, kültürel çeşitlilik, kapsayıcılık gibi konular dâhil edilerek bütüncül bir yaklaşım geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. İstanbul'da öncelikle doğal ve kültürel varlıklara şimdiye kadar yapılmış müdahaleler sonucunda oluşmuş tahribatın onarılması gerektiği üzerinde durulmuş, kente zarar veren alışkanlıklarımızın değişmesi gerektiği ifade edilmiştir. İstanbul'u korumak ve yaşatmak için koruma alanına ayrılan bütçelerin oldukça sınırlı olduğu ve bu bütçenin de doğru projelere ve doğru bir şekilde kullanılmasının önemini

vurgulamıştır. Korumaya yönelik bütçelerin özellikle rekonstrüksiyon projeleri yerine anıtsal yapı özelliği taşıyan koruma projelerine ayrılması gerektiği önerilmiştir. Korumak için öncelikle neyi koruyacağımızı bilmenin önemine, kültürel değerlerin korunabilmesi için ekonomi, bilgi ve uzmanlığın bir arada olduğu çeşitli modellerin desteklenmesi gerektiğine değinilmiştir.

- *Kurumsal yapılanma ve mevzuat:* Kurumsal yapılanma, mevzuat ve mevcut kurumsal işleyişte karşılaşılan sorunlar gündeme getirilmiş; kaynak oluşturma ve aksiyon alma konularında öneriler sunulmuştur. Katılımcılar ortak görüş olarak mevcut iktidarın tepeden inme kararlarla tehdit oluşturduğuna, bu durumun nasıl bertaraf edileceğinin düşünülmesi gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Avrupa Yeşil Mutabakatı gibi uluslararası anlaşmaların önemine vurgu yapılmış, İstanbul'un da bu çerçeveye dâhil olabileceği ifade edilmiştir.
- *Atık Yönetimi ve Kirlilik:* Marmara Denizi'ndeki müsilaj oluşumu da çevresel kirlenmenin en güncel ve çarpıcı göstergelerinden biri olarak konu edilmiştir. İstanbul'da gerekli denetlemeler yapılmaksızın, büyük ve yoğun bir endüstriyel üretim atığının denize salınmasının müsilaj sorununa yol açtığını belirtmiştir. Bu nedenle endüstriyel üretimde mevcut cezaların göze alınabilir durumda olduğunu ve caydırıcı boyutta cezalara ihtiyaç duyulduğunu ifade etmişlerdir.
- *Eğitim ve farkındalık:* Koruma konusunda uzman insana ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir. Öncelikle gelecek nesillerin, çocukların ve yereldekilerin eğitiminden, insanların yaşadıkları yeri tanımalarının ve bu konuda yapılacak çalışmalara katılmalarının öneminden bahsedilmiştir. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı ile birlikte hareket edilerek Kent Müzesi gibi uygulamaların hayata geçirilebileceğine değinilmiştir. Tüketim ve tasarruf gibi konularda eğitimin ve bilinçlendirmenin önemi vurgulanmıştır. Öncelikle, çok kültürlü ve çok katmanlı dünya mirası olan bir kentte yaşadığımız bilincinin gelişmesi gerektiği ve bu bilinç gelişiminin özellikle çocuklukta başlaması gerektiğinin önemine değinilmiştir. Milli Eğitim Müdürlüğü ile işbirlikleri geliştirerek ilkokul çağındaki çocuklara kent bilgisi ve kent sevgisine yönelik eğitim verilmesi önerilmiştir. Müzelerin de toplumsal hafıza olma niteliğine değinilerek bu çalıştayda konuşulan

konuların toplumla buluşturulmasının önemli bir ara yüz olabileceğine dikkat çekilmiştir. Kentsel dönüşüm projeleri toplumsal hafıza kırımına neden olduğuna, buna bağlı olarak somut olmayan kültürel mirası korumanın önemine değinilmiş, taş ve ahşap ustalarını yeniden yetiştirmek üzere kent atölyeleri kurmanın önemi vurgulanmıştır.

- *Tarım ve gıda:* Katılımcılar kırsal alanlardaki ekonomik ve sosyal yapıyı korumak için kırsal üretimin ve tarım alanlarının korunması gerektiğini belirtmişlerdir. Özellikle tarım üreticilerinin ürünlerine pazar alanı bulması konusunda yerel yönetimlere görev ve sorumluluklar düştüğü ifade edilmiş, hâlihazırda devam eden işbirliklerinin daha da geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kuzey ormanlarının mutlak surette korunarak muhafaza ormanı ilan edilmesi gerektiği, ayrıca kuzeye doğru yayılan kitle turizminin önlenmesi ve bunun yerine ekolojik turizmin özendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Üreticiden tüketiciye tedarik zincirinin geliştirilmesi ve sağlıklı gıdaya erişimin sağlıklı bir çevrede yaşamaya da katkı sunacağı belirtilmiştir.
- Son olarak *iklim krizinin* çağımızın en önemli ve yapısal sorunlardan biri olduğu ve yapılan tüm projelerde mutlaka karbon ayak izini minimize eden çalışmalar olmasının bir ilke olması gerektiği belirtilmiştir.

4 EKLER

Ek 1. Çalıştay Programı

VİZYON 2050 KENTSEL DURUM ÇALIŞTAYLARI

İSTANBUL'U KORUMAK ve YAŞATMAK: İKLİM, EKOLOJİ, KIRSAL ALANLAR, KÜLTÜREL MİRAS ÇALIŞTAYI

PROGRAM

Çalıştay Tarihi: 1 Haziran 2021, Salı 09.00-13.30 (Çevrim içi)

09.00 - 09.30	Açılış Konuşmaları ve Bilgilendirme
09.30 - 11.15	İstanbul'u Korumak: İklim Krizi, Ekoloji, Kırsal Alanlar, Kültürel Miras (Paralel Oturumlar)
11.15 - 11.30	Ara
11.30 - 12.15	İstanbul'u Yaşatmak: İklim Krizi, Ekoloji, Kırsal Alanlar, Kültürel Miras (Paralel Oturumlar)
12.15 - 13.00	Toplumsal ve Ekonomik Boyutlarıyla Korumayı Yeniden Düşünmek
13.00 - 13.30	Değerlendirme Oturumu

ZOOM KAYIT BAĞLANTISI

Çalıştaya katılabilmek için <https://www.ipa.istanbul/istanbulukorumak> adresinden ad-soyad ve e-posta adresinizi girerek kaydınızı tamamlamanız gerekmektedir.

İstanbul Planlama Ajansı - Vizyon 2050 Ofisi
vizyon2050@ipa.istanbul / 0 (212) 403 99 00

Ek 2. Katılımcı Listesi

Ad Soyad	Kurum
Adnan Biyikoğlu	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Ahmet Can	S.S.Yeniköy Çayırbaşı Balibey Doğancılı Akçakese Kömürlük Alacalı Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
Ahmet Onur Altun	Çevre Ve Kültür Değerlerini Koruma Ve Tanıtma Vakfı
Akgün İlhan	İstanbul Politika Merkezi
Ali Murat Erdem	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Alper Saydam	İstanbul Enerji Aş.
Aynur Sule Sümer	Kadıköy Belediyesi
Ayşe Ceren Sarı	Shura Enerji Merkezi
Başar Toros	Kuzey Ormanları Savunması
Bedel Emre	TMMOB - Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi
Buket Atlı	Temiz Hava Hakkı
Burcu Kiriş	Üsküdar Dayanışma Ağı
Burçin Altınsay	ICOMOS Türkiye Milli Komitesi
Burhan Gül	İstanbul Enerji Aş.
Çiğdem Göksel	İstanbul Teknik Üniversitesi
Demet Binan	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Derin Orhon	Yakındoğu Üniversitesi
Derya Tolgay	Dünya Mirası Adalar Girişimi
Dilek Erbey	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Doğanay Tolunay	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Duygu Dag	Mekânda Adalet Derneği
Ece Turna	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Efe Baysal	350 Türkiye
Elçin Tan	İstanbul Teknik Üniversitesi
Elmon Hançer	Kültürel Mirası Koruma Derneği
Engin Işıltan	Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği-ÇEDBİK
Erdoğan Atmış	Bartın Üniversitesi
Esra Coşkun	Yeşilist
Esra Kudde	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Evrim Ulsan	E Plus Planlama Danışmanlık
Ferhan Gezici	İstanbul Teknik Üniversitesi
Fuat Engin	Tüketici Örgütleri Konfederasyonu
Gözde Orhan	Altınbaş Üniversitesi
Gül Köksal	Haliç Dayanışması
Gülbahar Baran Çelik	Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi
Gülce Güleycan Okyay	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Güliz Bilgin Altınöz	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Gürhan Savğı	Türkiye Çevre Ağı
Hamza Yüksel Dinçer	Europa Nostra Türkiye Bizim Avrupa Derneği
Hazal Mengi Dinçer	Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma Uygulama ve Araştırma Merkezi
Hümeyra Mutlu	İstanbul Kent Konseyi
Hürriyet Ögdül	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

İbrahim Dedeoğlu	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İclal Dinçer	Yıldız Teknik Üniversitesi
İrem Gencer	Yıldız Teknik Üniversitesi
Kaan Meriç	Ya Kanal Ya İstanbul
Kerim Altuğ	Atatürk Kitaplığı
Mahir Polat	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Mehmet Cemal Beşkardeş	Boğaziçi Dernekleri Platformu
Merve Bal	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Meryem Kayan	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Mine Bora Diri	Diri Consultancy
Mine Yıldırım	Kadir Has Üniversitesi
Murat Bayramoğlu	Özyeğin Üniversitesi
Murat Cesur	İstanbul Kent Konseyi
Muzaffer Asma	Ekoloji Birliği Yürütme Kurulu
Nazlı Nergis Kaya	Yükselen İnşaat
Nilgün Cendek	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Nuran Zeren Gülersoy	Işık Üniversitesi
Oral Kaya	Troya Yenilenebilir Enerji Kooperatifi
Orkun Doğan	İstanbul Bilgi niversitesi
Özlem Katisz	Can-Climate Action Network
Pınar Ozuyar	İstinye Üniversitesi
Saadet Tipi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Sedat Bornovalı	İstanbul Turist Rehberleri Odası
Selcen Coşkun	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Sema Reyhan	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Semih Ayta	Temiz Hava Hakkı Platformu
Seval Szen	İstanbul Teknik Üniversitesi
Sevil Turan	Yeşil Düşünce Derneği
şebnem Aytuğ Demirkaynak	İstanbul Kent Konseyi
şengül Aydıngl	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
şule Tekkol	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Tamer Tunca	İstanbul İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği
Tanay Sıdki Uyar	Beykent Üniversitesi
Timur Uçan	İstanbul Kent Konseyi
Tülin Hadi	Kent Konseyi
Türkan Çakmak	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Umut Almac	İstanbul Teknik niversitesi
nal Akkemik	İstanbul Üniversitesi
Yasemin Somuncu	Zero Built Türkiye Derneği
Yasemin şentürk Yılmaz	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Yegn Kahya	İstanbul Teknik Üniversitesi
Yeşim Kamaoğlu	İstanbul Tarihi Alanları Alan Başkanlığı
Yıldız Salman	DOCOMO Türkiye
Yonca Erkan	Kadir Has Üniversitesi
Zeynel Arslangndoğdu	İstanbul Üniversitesi
Zeynep Ahunbay	İstanbul Teknik Üniversitesi (Emekli)
Zeynep Enlil	Yıldız Teknik Üniversitesi

Zeynep Eres Özdoğan	İstanbul Teknik Üniversitesi
Zeynep Günay	İstanbul Teknik Üniversitesi
Zeynep Gül Ünal	Icomos - Icorp Türkiye
Zeynep Gündoğan	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Zeynep Toy Büke	Müzecilik Meslek Kuruluşu Derneği